

Työ- ja elinkeinoministeriö

Viite: Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö VN/31658/2024, 25.4.2025

Poliisihallituksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain muuttamiseksi

1 Asia

Poliisihallitus vastaanotti 25.4.2025 Työ- ja elinkeinoministeriöltä lausuntopyynnön luonnoksesta hallituksen esitykseksi eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain muuttamiseksi. Lausunto pyydettiin antamaan vastaamalla Lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön tai sähköpostitse työ- ja elinkeinoministeriön kirjaamoon viimeistään 2.6.2025.

Poliisihallitus pyysi 2.6.2025 työ- ja elinkeinoministeriöltä lisääaikaa lausunnon laatimiseen ja työ- ja elinkeinoministeriö myönsi lisääaikaa 6.6.2025 saakka. Lisääaikapyynnöstä johtuen lausuntoa ei voi enää antaa vastaamalla Lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön, jonka vuoksi Poliisihallitus toimittaa lausuntonsa sähköpostitse työ- ja elinkeinoministeriön kirjaamoon.

2 Poliisihallituksen lausunto

2.1 Johdanto

Poliisihallitus kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta lausua käsiteltävänä olevassa asiassa. Poliisihallitus on osallistunut pääasiassa hallinnonalansa ministeriön, sisäministeriön, kautta puheena olevaan lainvalmistelutyöhön, tarjoamalla muun ohessa taustatietoa sellaisesta operatiivisesta toiminnasta, joka liittyy EU:n tekoälyasetuksen soveltamisalaan. Lisäksi Poliisihallitus on esittänyt lainvalmistelussa huomioitavaksi näkökulmia eri sääntelyvaihtoehdoista niiltä osin, kun kysymys on poliisin toimintaa koskevasta sääntelystä.

Lainvalmistelussa toteutetussa yhteistyössä on ollut tavoitteena, että säädettäväksi ehdotettavissa laeissa tulisi tehokkaasti huomioitua ja yhteensovitettua muun muassa tekoälyasetuksen asettamat vaatimukset poliisitoiminnalle, yksilön oikeuksien toteutuminen poliisin tehtäväalueeseen kuuluvassa viranomaistoiminnassa sekä tehokkaan poliisitoiminnan intressien edistäminen.

Tekoälyn hyödyntämistä koskeva kansallinen lainsäädäntö tulisi Poliisihallituksen mukaan olla kaikkien osapuolten näkökulmasta selkeää ja muun muassa viranomaisille lailla asetettavat vaatimukset tulee olla helposti havaittavissa. Lainsäädännön tulee lisäksi olla sujuvasti yhteensovitettavissa poliisin toimintaa säätelevän muun lainsäädännön kanssa. Esimerkiksi jälkikäteistä biometristä etätunnistamista koskeva luvanantamismenettely tulisi olla mahdollisimman yhteensopiva poliisin toimivallan käyttöä koskevan muun menettelyn kanssa.

Poliisihallitus on todennut, että tekoälyasetuksesta johtuvat viranomaistoimintaa koskevat vaatimukset ovat vielä vaikeasti tulkittavissa. Asiantilan selkiyttämiseksi tehdään aktiivista työtä muun muassa poliisin kansallisten sidosryhmien, muiden jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten, yhteistyöverkostojen ja EU-toimielinten kanssa. Tähän työhön tarvitaan yhteistyön mahdollistamisen lisäksi riittäviä resursseja asiantuntijatyöhön.

2.2 Poliisihallitus kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin:

Poliisihallitus katsoo, että esitetty sääntely jättää jonkin verran tulkinnanvaraiseksi, missä tilanteissa jälkikäteistä biometristä etätunnistamista voidaan käyttää ilman tuomioistuimen lupaa, erityisesti muiden kuin rikoksesta epäiltyjen tai tuomittujen henkilöiden osalta, vaikka kansalliseen lainsäädäntöön on ehdotettu myös muita henkilöitä, kuten kadonneita henkilöitä tai rikosten uhreja. Tulkinnanvaraiseksi jää, voisiko näissä tapauksissa päättää jotenkin toisin tai onko tarpeen harkita menettelyä, jossa esimerkiksi pidättämiseen oikeutettu virkamies voisi tehdä päätöksen tällaisissa tapauksissa, mikä keventtäisi lupamenettelyä. Poliisihallitus esittää, että sääntelyn soveltamista selkeytetään ja soveltamistilanteita tarkennetaan, ettei uusi sääntely kaventaisi etätunnistamisen käyttömahdollisuuksia. Lisäksi olisi syytä tarkentaa, onko henkilöllä, jonka biometrisiä tietoja on käsitelty, oikeus saada tietoa myönnetystä luvasta. Kysymys voi olla merkityksellinen erityisesti paljastavan ja tiedustelutoiminnan yhteydessä.

Poliisihallitus katsoo, että biometrisen tunnistamisen ja etätunnistamisen osalta sääntely olisi hyvä kytkeä tulevaisuudessa selkeästi poliisin toimivaltuuksia koskevaan kansalliseen lainsäädäntöön, jotta toimivaltuuksien oikeusperusta olisi yksiselitteinen ja johdonmukainen. Poliisin toimivaltuuksien hajauttaminen eri hallinnonalojen säädöksiin on sääntelyn selkeyden, sovellettavuuden ja oikeudellisen valvonnan näkökulmasta epätoivottavaa. Tämä helpottaisi paitsi sääntelyn soveltamista, myös poliisin toimivaltuuksien ulkopuolista arviointia.

Luvanantamismenettelyn osalta Poliisihallituksella ei ole esittää luvanmyöntävästä viranomaisesta eriäviä näkökulmia. Poliisihallitus tukee esitysluonnoksen perusteluja. Säännös on selkeä ja tuomioistuin on tähän soveltuva, riippumaton ja puolueeton toimija, koska tällä hetkellä ei ole muuta riippumatonta hallintoelintä. EUT:in ratkaisukäytännössä on säädetty eri viranomaisten toimista, jotka edellyttävät tuomioistuimen tai itsenäisen hallintoviranomaisen päätöstä suoritettaessa ennakoivalvontaa tapauksissa, joissa viranomaisilla on pääsy ulkopuoliseen tietoon. Mikäli itsenäisen hallintoviranomaisen tai tuomioistuimen vaatimus viranomaisen tiedonsaantioikeuksiin lisääntyy säänte-

lyssä, niin tulisi harkita sellaisen perustamista. Lainsäädännössä tämä voitaisiin huomioida säätämällä siitä, että luvan jälkikäteiseen biometriseen tunnistamiseen voisi antaa tuomioistuimien tai itsenäinen hallintoviranomainen. Yhtenä vaihtoehtona olisi harkita itsenäisen hallintoviranomaisen perustamista Poliisihallitukseen, joka ei ole esitutkintaviranomainen ja näin ollen olisi suoritettavaan esitutkintaan nähden riippumaton.

Poliisihallitus katsoo, että ehdotetun 11 d §:n ja sen perustelujen osalta jää epäselväksi, miten mahdollisesti salassa pidettävien tietojen luovuttaminen toiselle viranomaiselle liittyy sääntelyn testiympäristöön osallistuvan toimijan neuvontaan. Lisäksi säännöksestä ei käy riittävällä tavalla ilmi, kattaako Liikenne- ja viestintäviraston tiedonluovutusosoikeus myös loppuraporttien luovuttamisen Euroopan unionin yhteistyöelimille ilman tarjoajan tai mahdollisen tarjoajan suostumusta. Säännösten tulkinnanvaraisuus voi aiheuttaa epäselvyyttä viranomaisen tiedonluovutusosoikeuden laajuudesta ja edellytyksistä.

Lakiehdotuksen 11 g §:ssä säädetään toimivaltaisten viranomaisten oikeudesta käsitellä sääntelyn testiympäristössä muuhun tarkoitukseen laillisesti kerättyjä henkilötietoja tekoälyjärjestelmien kehittämiseksi, kouluttamiseksi ja testaamiseksi rikosasioiden ja yleisen turvallisuuden edistämiseksi. Poliisihallitus jättää arvioitavaksi, tulisiko testiympäristön turvaluokitteluun tai salassa pitoon kiinnittää huomiota, jotta se soveltuisi myös salassa pidettävien tiedonhankintakeinojen käsittelyyn viranomaisten kehitystyössä.

Hallituksen esityksen alakohdan 3.1.12 ”Jälkikäteinen biometrinen etätunnistaminen” määrittelyn mukaan ”välttämättömyyden perustana on poliisin tarve selvittää asianosaisen henkilön liikkeet rikoksen tekoajankohtana tai sen jälkeen. Vastaavasti poliisilla voi olla tarve saada tieto tai varmuus epäillyn henkilöllisyydestä löytämällä hänestä parempi-laatuinen kuva tallennemassasta.” Tältä osin Poliisihallitus katsoo, että olisi hyvä vielä arvioida oikeudellisesti, mitä ”välttämättömyydellä” tässä yhteydessä tarkoitetaan. Kyseessä on myös henkilötietojen suojaan liittyvä kysymys.

Kannatettavana ehdotuksena Poliisihallitus pitää esitystä, että suoritteiden maksullisuudesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella, eikä ministeriön asetuksella. Näin niiden perimistä ei suoraan ohjaa ministeriön alaisten virastojen tarpeet.

2.3 Tekoälyasetuksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö; tarkentavat huomiot:

Hallituksen esityksen alakohdassa ”4.1 Keskeiset ehdotukset” mukaan ”Esityksessä säädettäisiin vaatimuksen ja tuomioistuimen antaman luvan sisällöstä ja arvioinnissa huomioitavista seikoista.”.

Sisäministeriön alustavan arvion mukaan kyse ei kuitenkaan ole toimivaltuussäännöksestä. Näin ollen Poliisihallitus esittää, että myöhemmin vielä arvioitaisiin, miltä osin kokonaisuudesta on tarpeellista säätää tässä yhteydessä ja mikä suhde toimivaltuussäännöksen ja lupamenettelypykälän (26 a §) välillä on. Yleensä toimivaltuussäännös sisältää säännöksen myös noudatettavasta päätöksentekomenettelystä.

Poliisihallitus esittää tulisiko pohtia, että poliisilakiin ja pakkokeinolakiin lisättäisiin säännös, joka käytännössä osoittaisi, kuinka jälkikäteisen biometrisen etätunnistamisen luvanantamismenettelyn prosessi toimii eri tapauksissa, kun kysymys on toimivaltuuden tai pakkokeinon käytöstä. Sääntely toimivaltuutta ja sitä koskevaa päätöksentekoa koskien saataisiin koottua samaan paikkaan ja samalla turvattaisiin tekoälylainsäädännön sääntely vain ja ainoastaan jälkikäteisen biometrisen etätunnistamisen käytön kynnyksestä (vain siltä osin kuin tekoälyasetus sitä edellyttää) ja siihen osoitetusta luvanantamiseen määritellystä viranomaisesta. Näin tällä sääntelyllä ei rajoitettaisi poliisin toimivaltuuksien käyttöä.

11a § ja 11d § Tiedonluovutus oikeudet

Ehdotettavan lain 11 d §:ssä säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston tiedonluovutus oikeuksista koskien tekoälyn sääntelyn testiympäristössä testattavia hankkeita.

Säännöksen perusteluissa (s. 74) on todettu, että Liikenne- ja viestintäviraston voi olla tarpeen antaa toimijalle neuvontaa tekoälyasetuksen tai siihen läheisesti liittyvän lainsäädännön noudattamiseen liittyvistä kysymyksistä taikka testiympäristöön osallistumisesta ennen kuin toimija hakee sääntelyn testiympäristöön. Kyseisen neuvonnan antamiseksi viraston voi olla välttämätöntä antaa tietoja testattavasta hankkeesta muulle viranomaiselle.

Poliisihallitus katsoo, että säännöksessä ja sen perusteluissa ei käy riittävällä tavalla ilmi mahdollisesti salassa pidettävän tiedon luovuttamisen toiselle viranomaiselle ja hankkeeseen osallistuvan toimijan neuvonnan välinen yhteys. Säännöksen perusteella ei saa täydellistä kuvaa siitä, mitä tietoja Liikenne- ja viestintävirasto tosiasiaassa saa luovuttaa, millaisissa tilanteissa tietoa on välttämätöntä luovuttaa neuvonnan yhteydessä ja kenelle tietoa saadaan luovuttaa. Säännöstä lukiessa saa helposti sen kuvan, että Liikenne- ja viestintävirastolla olisi oikeus luovuttaa tietoja testattavasta hankkeesta mahdollisesti hankkeeseen osallistuvalla toimijalle salassapitosäännösten estämättä. Säännöstä olisi hyvä selkeyttää.

Ehdotettavan lain 11 a §:ssä säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston tehtävistä liittyen loppuraporttien saataville asettamiseen, sääntelyn testiympäristöön liittyvistä ilmoituksista ja kertomuksista. Nyt ehdotetussa säännöksessä jää hieman epäselväksi, pitääkö Liikenne- ja viestintäviraston oikeus luovuttaa tietoja Euroopan unionin yhteistyöelimille sisällään myös oikeuden luovuttaa tiedot loppuraportista (ilman tarjoajan tai mahdollisen tarjoajan suostumusta). Poliisihallitus katsoo, että kansalliseen lakiin olisi hyvä tarkentaa ehdotetun 11 d §:n suhdetta tekoälyasetuksen 57 artiklan 8 kohtaan ja tekoälyn sääntelyn testiympäristöön osallistuvan tekoälyjärjestelmän kehittäjän suostumukseen.

11 g §: Henkilötietojen jatkokäsittely tiettyjen yleisen edun mukaisiin tarkoituksiin tekoälyjärjestelmien kehittämiseksi sääntelyn testiympäristössä (s. 77)

Lakiehdotuksen 11g §:ssä kuvailun perusteella viranomaisten oma kehitystyö toteutettaisiin samassa ympäristössä samoilla kriteereillä, kuin muidenkin toimijoiden. Poliisihal-

litus katsoo, että tämän sääntelyn osalta tulisi kiinnittää huomiota siihen, että salassa pidettävien tiedonhankintakeinojen osalta ei muodostu ongelmaa, koska näiden käsittelmiseksi testiympäristö tulisi luokitella, jotta sitä voitaisiin tosiasiallisesti käyttää myös viranomaisten testiympäristönä.

Poliisihallitus tuo esille, että testiympäristön salassapito ja luokittelu tulisi tehdä niin, että ne soveltuvat viranomaisten kehitys- ja testausympäristöksi. Näin varmistettaisiin turvaluokiteltu, poliisin rikostorjunnan suorituskykyjen mukainen tietojen käsittely ympäristössä. Esimerkkinä Rahanpesun selvittelykeskus, jonka toimintaa sääntelevässä laissa rahanpesun selvittelykeskuksesta 3 § (2017/445) säännellään: "Rahanpesurekisteriä saavat käyttää vain rahanpesun selvittelykeskuksen henkilöstöön kuuluvat.". Lainsäädäntö estää näin rahanpesurekisterin sisällön käsittelyn muilta. Tämän lisäksi tulee huomioida, että tekoälyn koulutukseen kehitystyössä käytettävän materiaalin tulee olla aitoa, jotta se vastaa koulutuksen tarvetta.

Lakiehdotuksen 11 g §:ssä säädettäisiin henkilötietojen jatkokäsittelystä tiettyjen yleisen edun mukaisiin tarkoituksiin tekoälyjärjestelmien kehittämiseksi sääntelyn testiympäristössä. Ehdotettavan säännöksen taustalla on tekoälyasetuksen 59 artiklan 2 kohta. Pykälässä säädettäisiin siten henkilötietojen käsittelystä muuhun kuin niiden alkuperäiseen tarkoitukseen lainvalvontaviranomaisten osallistuessa tekoälyjärjestelmien tarjoajina tai mahdollisina tarjoajina sääntelyn testiympäristöön.

Ehdotetun säännöksen mukaan, jollei muualla laissa toisin säädetä, rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (1054/2018), 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tarkoituksiin henkilötietoja käsittelevät toimivaltaiset viranomaiset saavat tekoälyjärjestelmien tarjoajina tai mahdollisena tarjoajana toimiessaan käsitellä sääntelyn testiympäristössä muihin tarkoituksiin laillisesti kerättyjä henkilötietoja tekoälyjärjestelmien kehittämiseksi, kouluttamiseksi ja testaamiseksi, kun tavoitteena on rikosten ennalta estäminen, tutkinta, paljastaminen tai rikoksiin liittyvät syytetoimet taikka rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpano, mukaan lukien yleiseen turvallisuuteen kohdistuvilta uhkilta suojelu tai tällaisten uhkien ehkäisy.

Ehdotuksen perustelujen mukaan (s. 78) pykälän 1 momentin säännöksiä sovellettaisiin, jollei muualla laissa säädettäisi toisin edellytyksistä momentissa tarkoitettulle henkilötietojen käsittelylle. Säännöksen tarkoituksena olisi luoda yleinen oikeusperusta rikosasioiden tietosuojalain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten henkilötietojen jatkokäsittelylle sääntelyn testiympäristön yhteydessä. Perustelujen mukaan säännös merkitsisi sitä, että esimerkiksi kyseisten viranomaisten henkilötietojen käsittelyä koskevassa erityislainsäädännössä voitaisiin säätää ehdotettavasta 1 momentista poikkeavaa sääntelyä tekoälyasetuksen ja unionin tietosuojalainsäädännön sallimissa rajoissa.

Poliisin suorittamasta henkilötietojen käsittelystä säädetään laissa henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa (616/2019, poliisin henkilötietolaki). Kyseessä on henkilötietojen käsittelyä ohjaava erityislaki. Lain 13 §:ssä on säädetty henkilötietojen käsittelystä muu-

hun kuin alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen. Säännöksen 2 momentin mukaan henkilötietoja saisi käsitellä muun ohella kehittämistoiminnassa. Säännöksessä ei ole säädetty tarkempia edellytyksiä henkilötietojen käsittelylle tekoälyn sääntelyn testiympäristössä, joten sovellettavaksi tulisi tältä osin nyt lausuttavana olevan esityksen 11 g §:n 1 momentti. Poliisihallitus katsoo, että vaikka poliisin henkilötietolain 13 §:ssä ei ole tarkemmin avattu kehittämistoiminnan sisältöä, ehdotettu säännös mahdollistaisi henkilötietojen jatkokäsittelyn tekoälyn sääntelyn testiympäristössä tekoälyjärjestelmien kehittämiseksi, kouluttamiseksi ja testaamiseksi.

Kuten edellä on todettu, poliisin henkilötietolaki on poliisin henkilötietojen käsittelyä ohjaava erityislaki, jossa säännellään kootusti ja tarkkarajaisesti sitä, miten poliisi saa käsitellä henkilötietoja suorittaessaan lakisääteisiä tehtäviään. Tästä syystä Poliisihallitus esittää harkittavaksi, että henkilötietojen jatkokäsittelystä tekoälyjärjestelmien kehittämiseksi, kouluttamiseksi ja testaamiseksi säädettäisiin tulevaisuudessa kansallisesti poliisin ja muiden viranomaisten henkilötietolaeissa, jottei henkilötietojen käsittelyn sääntelykokonaisuus muodostu hajanaiseksi.

26a § Luvanantamismenettely jälkikäteiseen biometriseen etätunnistamiseen (s. 84)

Poliisihallitus katsoo, että lakiehdotuksessa tämän kohdan täsmällisyyteen tulisi kiinnittää huomiota ja kuvata tarkemmin, mihin kansallisen lain toimivaltuussäännöksiin kirjaukset pohjautuvat.

Erinäiset säännökset 26a §:n mukaan ”Luvanantamismenettelyn alaisella jälkikäteisellä biometrisellä etätunnistamisella tarkoitettaisiin tunnistamisen kohteena olevan henkilön kasvokuvasta tehdyn biometrisen mallin vertaamista laajaan valvontakameratallennemateriaaliin muussa kuin alustavassa tunnistamistarkoituksessa.”.

Poliisihallitus kiinnittää huomiota rajauksen epäselvyyteen. Kirjausta olisi hyvä tarkastella uudelleen ja kirjoittaa niin, että se vastaa täsmällisesti asetuksen määritelmien mukaisuutta. Resitaalissa 17 oli todettu, että ”Reaaliaikaisissa järjestelmissä käytetään kameran tai muun toiminnoltaan samankaltaisen laitteen tuottamaa ”suoraa” tai ”lähes suoraa” materiaalia, kuten videokuvaa. Jälkikäteisissä järjestelmissä biometriset tiedot on sitä vastoin jo kerätty, ja vertailu ja tunnistaminen tapahtuvat vasta merkittävän viiveen jälkeen. Kyse on kameravalvontajärjestelmien tai yksityisten laitteiden tuottamien kuvien tai videokuvan kaltaisesta materiaalista, joka on luotu ennen kuin järjestelmää käytetään asianomaisiin luonnollisiin henkilöihin.”. Näin ollen edellä mainittuun kohtaan Poliisihallitus esittää lisättävän ”...tunnistamistarkoituksessa *merkittävän viiveen jälkeen*”.

Erinäiset säännökset 26a §:n mukaan ”Pykälässä todettaisiin, ettei ennakkolupaa tarvittaisi asetuksen 26 artiklan 10 kohdan mukaisesti silloin, kun jälkikäteistä biometristä etätunnistamista käytetään mahdollisen epäillyn alustavaan tunnistamiseen rikokseen suoraan liittyvien objektiivisten ja todennettavissa olevien tosiseikkojen perusteella. Silloin, kun kyse on epäillyn alustavaan tunnistamiseen liittyvästä poikkeuksesta jälkikäteiseksi biometriseksi etätunnistamiseksi kyse olisi tilanteesta, jossa henkilön kasvokuvasta tehtyä biometristä mallia verrataan poliisin tuntomerkkirekisterissä tai vastaavassa paikassa

olevaan kasvokuvien tietokantaan esitutkintaviranomaisen tarkoituksena tunnistaa epäilty ja tämän henkilöllisyys. ”

Poliisihallitus katsoo, että kyse olisi poliisin kannalta tarpeettoman supistavasta kirjauksesta, mikäli tämän soveltamisalan tarkoitus pohjautuu siihen, että aina olisi kyse ainoastaan poliisin oman tietokannan tietoihin vertaamisesta.

Lakiluonnoksen 5 luvun 26 a §:n mukaan toimivaltainen tuomioistuin päättäisi luvan myöntämisestä luvanvaraiseen jälkikäteiseen biometriseen etätunnistamiseen. Menettelyssä noudatettaisiin soveltuvien osin mitä pakkokeinolaissa on säädetty vangitsemisasian käsittelystä. Vertailevasta osuudesta ei ilmene, miten muut jäsenvaltiot ovat ratkaisseet esimerkiksi tuomioistuimen luvan tarpeen tai muut valvontamekanismit. Tältä osin voisi olla syytä edelleen selvittää, voitaisiinko lupaprosessi käsitellä kevyemmässä menettelyssä. Asialla on erityistä merkitystä, mikäli myöhemmin oikeus- tai muussa ratkaisukäytännössä täsmennettäisiin edellä mainittua tunnistamiseen liittyvää poikkeusta tiukempaan suuntaan ja tämä edellyttäisi lupamenettelyn laajempaa käyttöönottoa.

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan biometristä etätunnistamista koskevan vaatimuksen käsittelyllä ja vangitsemisasialla on vähän yhtäläisyyksiä. Tämän vuoksi olisi syytä tarkastella, onko kyseinen prosessi asianmukaisin vertailukohta, vai olisiko mahdollista tukeutua kevyempään ja paremmin soveltuvaan menettelyyn. Hallituksen esityksen luonnoksesta ei selviä, voiko tuomioistuimen jälkikäteistä biometristä etätunnistamista koskevaan päätökseen hakea muutosta tai kannella. Tältä osin esitystä on syytä tarkentaa ja säätää muutoksenhausta myös näistä päätöksistä.

2.4 Lakiehdotus eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain muuttamisesta, 26 a §, Luvanvarainen jälkikäteinen biometrinen etätunnistaminen; tarkentavat huomiot:

Ehdotetun 26 a §:n mukaan esitutkintaviranomaiselle ja suojelupoliisille oltaisiin luvanvaraisen jälkikäteisen biometrisen etätunnistamisen osalta antamassa oikeutta käyttää ”tekoälyasetuksen 3 artiklan 43 kohdassa tarkoitettua jälkikäteistä biometristä etätunnistujärjestelmää, jos tekoälyasetuksen 26 artiklan 10 kohdassa säädetty edellytykset täyttyvät”. Kyseisessä 26 artiklan 10 kohdassa mainitaan kuitenkin lupamenettelyn yhteydessä vain rikoksesta epäilty tai tuomittu henkilö, vaikka kansalliseen lainsäädäntöön on ehdotettu käyttöalaksi artiklan muun sisällön mukaisesti myös muita henkilöitä, kuten kadonneita henkilöitä, rikosten uhreja tai välittömässä hengen tai terveyden vaarassa olevia henkilöitä. Tällöin tulkinnanvaraiseksi jää, voisiko näissä tapauksissa jälkikäteisestä biometrisestä etätunnistamista päättää jotenkin toisin, mikä osaltaan keventäisi myös tuomioistuinten lupamenettelyjä.

Poliisihallitus esittää, että lainsäätäjät harkitsisi näiden muiden henkilöiden kohdalla sellaista menettelyä, joissa esimerkiksi pidättämiseen oikeutettu virkamies voisi tehdä kyseisten henkilöiden kohdalla jälkikäteistä biometristä etätunnistamista koskevan päätöksen.

Vastaavasti tuomioistuimenmenettelystä ehdotetaan, että ”Asian tuomioistuinkäsittelyssä noudatetaan soveltuvien osin, mitä pakkokeinolain (806/2011) 3 luvun 1, 3, 8 ja 10 §:ssä

säädetään vangitsemisasian käsittelystä.” Tässä kohtaa tulisi huomioida, että Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa (370/2007) muuttuisi samalla 2 luvun 5 §:n osalta, eli ”Oikeudenkäyntiä koskevien perustietojen julkiseksi tulemisen ajankohta” noudattaisi salaisista pakkokeinoista tuttua kaavaa. Eli tarve olisi, että tekoälyjärjestelmien valvonnasta annettava laki lisättäisiin tuohon luetteloon.

Poliisihallitus osallistuu mielellään lainvalmistelutyön seuraaviin vaiheisiin ja tukee työstä vastaavaa ministeriötä mainittujen muutosehdotusten läpiviemiseksi.

Tapio Aaltonen, Teknologiajohtaja

Sasa Haavisto, Tietohallintopäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 05.06.2025 klo 16:45. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Työ- ja elinkeinoministeriön kirjaamo
Johtava asiantuntija Maria Hauptmann

Tiedoksi

Poliisihallitus, Esikunta
Poliisilakimies Visa Weckström

Poliisihallitus

Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi